

РЕШЕНИЕ

№ 566

гр. Пловдив, 09.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЛОВДИВ, IX ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на двадесет и четвърти януари през две хиляди двадесет и
трета година в следния състав:

Председател: Анна Д. Дъбова

при участието на секретаря Петя Г. Карабиберова
като разгледа докладваното от Анна Д. Дъбова Гражданско дело №
20215330116937 по описа за 2021 година

Производството е образувано по предявени от „Банка ДСК” АД против И. Г. Г. и М. Н. П. пасивно субективно и кумулативно обективно съединени установителни искиове с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, във вр. с чл. 240, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД и чл. 86, ал. 1 ЗЗД за установяване, че ответните страни дължат **солидарно** на ищеца паричните притезания, удостоверени в Заповед № 4716/25.05.2021 г. за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК, издадена по ч. гр. д. № 8464/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IV брачен състав, както следва: за сумата от **19 645 лв.** – представляваща главница по Договор за кредит за текущо потребление от *** г., изменен с Допълнително споразумение от *** г., обезпечен с Договор за поръчителство от *** г., сумата от **1 377, 93 лв.**, представляваща възнаградителна за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г., сумата от **15, 71 лв.**, представляваща обезщетение за забава, начислено за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г., сумата от **16, 37 лв.**, представляваща обезщетение за забава, начислено за периода от 18.05.2021 г. до 20.05.2021 г. и сумата от **120 лв.** – такси за изискуем кредит, ведно със законна мораторна лихва върху главницата, считано от датата на депозиране на заявлението за издаване на заповед за изпълнение – 21.05.2021 г., до окончателното изплащане на задължението.

С определеналение, постановено в открито съдебно заседание на 10.05.2022 г. съдът е прекратил производството по делото по отношение на

предявените при условията на евентуалност от ищеца с молба от 29.04.2022 г. осъдителни искове против ответните страни.

Ищецът твърди, че между него и И. Г. Г. е сключен Договор за кредит за текущо потребление от *** г., по силата на който в полза на кредитополучателя е предоставена сумата от 20 000 лв., която сума е усвоена на 17.04.2019 г. чрез изплащането ѝ в полза на кредитополучателя по разплащателна сметка, за което представя извлечение. Твърди, че кредитополучателят се задължил да върне усвоената сума, ведно с възнаградителна лихва, съгласно условията на договора, чрез разплащателната сметка на кредитополучателя. Сочи, че поради затруднения на длъжника е подписано Допълнително споразумение от *** г., по силата на което е продължен срокът за погасяване на задълженията по договора. Твърди, че с Договор за поръчителство от *** г. ответната страна М. Н. П. е поела задължение да отговаря солидарно с кредитополучателя за изпълнение на задълженията му по договора и анексите към него. Поддържа, че кредитополучателят не погасил задълженията си по десет месечни вноски – до датата на настъпване на изискуемостта, а именно – за периода от 10.08.2020 г. до 10.05.2021 г. Твърди, че вземането е обявено за предсрочно изискуемо на 07.04.2021 г., поради допусната забава в плащанията и отправено изявление за това до кредитополучателя. Предвид така изложеното се моли за уважаване на предявените искове.

В законоустановения за това срок по чл. 131, ал. 1 ГПК ответникът И. Г. Г. е депозирала отговор на исковата молба – чрез адв. Е. И., в който излага съображения за нейната неоснователност. Счита, че исковата претенция за заплащане на главница е неоснователна предвид обстоятелството, че банката е увеличавала неправомерно дължимите лихви и такси по договора. Счита, че предявените искове за заплащане на договорна лихва и наказателна лихва са неоснователни, поради обстоятелството, че ищецът е изменял незаконосъобразно условията на договора, в противоречие с разпоредбите на чл. 143, т. 3, т. 9, т. 10, т. 12 и т. 18 ЗЗП. Позицията се на практика на СЕС, в която е установено, че използването на заблуждаваща търговска практика от страна на доставчика на финансови услуги може да се приеме за основание за неравноправност на договорните клаузи, като счита, че банката е използвала заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл. 68 е, ал. 2, предл. първо и предл. трето във вр. с чл. 68 д, ал. 2, т. 4 и чл. 68 г, ал. 4 ЗЗП. Обосновава посочения извод с обстоятелството, че банката е прикрила съществена информация, като в договора не е посочен годишният процент на разходите по кредита, не е посочен размерът на месечните вноски и не е предоставена информация на потребителя за сравняване на различните предложения за кредит и вземане на информирано решение за сключване на договора за кредит. Сочи, че кредитополучателят – в нарушение на чл. 58 във вр. с чл. 59 ЗКИ, не е получил преддоговорна информация. Сочи, че търговската практика е заблуждаваща относно „цената и начина“, като практиката е нелоялна, защото противоречи на изискванията за дължима професионална

грижа и съществено променя или е възможно съществено да промени икономическото поведение на потребителя. Твърди, че кредитополучателя – в положението си на по-слаба страна в отношенията си с продавача, не притежава икономически знания относно динамиката на валутните курсове и не може да направи правилна икономическа преценка какви задължения поема. Позицията се на чл. 5 от Директива 93/13, съгласно която предлаганите в писмен вид договорни клаузи следва да се съставят на ясен и разбираем език, като сочи, че Съдът на ЕС е постановил, че за кредитополучателя е от основно значение да бъде информиран преди сключване на договора за договорните условия и за последиците от това сключване. Твърди, че банката е увеличила лихвите без правно основание за това – въз основа на нищожни клаузи от договора, като счита за неравноправни клаузите на чл. 6, чл. 7 и чл. 8 от Договора. Твърди, че определената на лихвения процент, чрез установяване на едностранна възможност за банката да увеличава последния, е установено в разрез с разпоредбата на чл. 10, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД, доколкото лихвения процент включва необективни фактори и величини, определената единствено от банката. Твърди, че едностранното изменение на договорната лихва противоречи на принципа на добрите нрави, като е нарушена еквивалентността на договорните престации. Соци, че нищожните клаузи не поражда права и задължения за страните, поради което банката е получила и претендира сумите без наличие на правно основание за това. Счита, че методиката, по която се определя базовият лихвен процент е неопределена. и неопределяема, което е в противоречие с добрите нрави, императивните норми на закона и създава дисбаланс между правата на страните по договора за кредит. Позицията се на практика на СЕС, съгласно която съдът следва да следи служебно за неравноправния характер на клаузите в договорите, в който смисъл счита, че съдът следва да осъществи проверка и извън наведените възражения в отговора на исковата молба. Позицията се на практика на Върховния касационен съд, като сочи, че за да бъде обявено вземането за предсрочно изискуемо, следва да е отправено изявление от банката до длъжника, което изявление да предхожда депозирането на заявление за издаване на заповед за изпълнение, като поддържа, че в случая липсва надлежно връчено уведомление за обявяване на вземането по договора за предсрочно изискуемо. Оспорва връчването на уведомление за предсрочна изискуемост, тъй като от приложените по делото документи се установява, че последното е връчено на *** на кредитополучателя, която не му е предала съобщението. Соци, че изявление за обявяване на предсрочната изискуемост не е надлежно отправено до поръчителя, от който момент започва да тече срока по чл. 147 ЗЗД. Предвид така изложените съображения се моли за отхвърляне на предявените искове.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК е постъпил отговор на исковата молба от ответната страна М. Н. П., чрез адв. Т. И., в който излага съображения за нейната неоснователност. Счита, че исковата претенция за заплащане на главница е неоснователна предвид обстоятелството, че банката е увеличавала

неправомерно дължимите лихви и такси по договора. Счита, че предявените искиове за заплащане на договорна лихва и наказателна лихва са неоснователни, поради обстоятелството, че ищецът е изменял незаконосъобразно условията на договора, в противоречие с разпоредбите на чл. 143, т. 3, т. 9, т. 10, т. 12 и т. 18 ЗЗП. Позицията се на практика на СЕС, в която е установено, че използването на заблуждаваща търговска практика от страна на доставчика на финансови услуги може да се приеме за основание за неравноправност на договорните клаузи, като счита, че банката е използвала заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл. 68 е, ал. 2, предл. първо и предл. трето във вр. с чл. 68 д, ал. 2, т. 4 и чл. 68 г, ал. 4 ЗЗП. Обосновава посочения извод с обстоятелството, че банката е прикрила съществена информация, като в договора не е посочен годишният процент на разходите по кредита, не е посочен размерът на месечните вноски и не е предоставена информация на потребителя за сравняване на различните предложения за кредит и вземане на информирано решение за сключване на договора за кредит. Сочи, че кредитополучателят – в нарушение на чл. 58 във вр. с чл. 59 ЗКИ, не е получил преддоговорна информация. Сочи, че търговската практика е заблуждаваща относно „цената и начина“, като практиката е нелоялна, защото противоречи на изискванията за дължима професионална грижа и съществено променя или е възможно съществено да промени икономическото поведение на потребителя. Твърди, че кредитополучателя – в положението си на по-слаба страна в отношенията си с продавача, не притежава икономически знания относно динамиката на валутните курсове и не може да направи правилна икономическа преценка какви задължения поема. Позицията се на чл. 5 от Директива 93/13, съгласно която предлаганите в писмен вид договорни клаузи следва да се съставят на ясен и разбираем език, като сочи, че Съдът на ЕС е постановил, че за кредитополучателя е от основно значение да бъде информиран преди сключване на договора за договорните условия и за последиците от това сключване. Твърди, че банката е увеличила лихвите без правно основание за това – въз основа на нищожни клаузи от договора, като счита за неравноправни клаузите на чл. 6, чл. 7 и чл. 8 от Договора. Твърди, че определената на лихвения процент, чрез установяване на едностранна възможност за банката да увеличава последния, е установено в разрез с разпоредбата на чл. 10, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД, доколкото лихвения процент включва необективни фактори и величини, определената единствено от банката. Твърди, че едностранното изменение на договорната лихва противоречи на принципа на добрите нрави, като е нарушена еквивалентността на договорните престации. Сочи, че нищожните клаузи не пораждаат права и задължения за страните, поради което банката е получила и претендира сумите без наличие на правно основание за това. Счита, че методиката, по която се определената базовият лихвен процент е неопределена. и неопределена, което е в противоречие с добрите нрави, императивните норми на закона и създава дисбаланс между правата на страните по договора за кредит. Позицията се на практика на СЕС, съгласно

която съдът следва да следи служебно за неравноправния характер на клаузите в договорите, в който смисъл счита, че съдът следва да осъществи проверка и извън наведените възражения в отговора на исковата молба. Позицията се на практика на Върховния касационен съд, като сочи, че за да бъде обявено вземането за предсрочно изискуемо, следва да е отправено изявление от банката до длъжника, което изявление да предхожда депозирането на заявление за издаване на заповед за изпълнение, като поддържа, че в случая липсва надлежно връчено уведомление за обявяване на вземането по договора за предсрочно изискуемо. Оспорва връчването на уведомление за предсрочна изискуемост, тъй като от приложените по делото документи се установява, че последното е връчено на *** на кредитополучателя, която не му е предала съобщението. Соци, че изявление за обявяване на предсрочната изискуемост не е надлежно отправено до поръчителя, от който момент започва да тече срока по чл. 147 ЗЗД. Предвид така изложените съображения се моли за отхвърляне на предявените искове.

Съдът, като съобрази събраните писмени доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, **намира за установено следното от фактическа и правна страна:**

Районен съд – Пловдив е сезиран с кумулативно обективно съединени искове с правно основание чл. 422, ал. 1, вр. чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1, ЗЗД, вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД, вр. с чл. 86 ЗЗД.

Производството е по реда на чл. 422 ГПК за установяване на вземанията, обективирани в Заповед № 4716/25.05.2021 г. за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК, издадена по ч. гр. д. № 8464/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IV брачен състав, както следва: за сумата от 19 645 лв. – представляваща главница по Договор за кредит за текущо потребление от *** г., изменен с Допълнително споразумение от *** г., обезпечен с Договор за поръчителство от *** г., сумата от 1 377, 93 лв., представляваща възнаградителна за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г., сумата от 15, 71 лв., представляваща обезщетение за забава, начислено за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г., сумата от 16, 37 лв., представляваща обезщетение за забава, начислено за периода от 18.05.2021 г. до 20.05.2021 г. и сумата от 120 лв. – такси за изискуем кредит, ведно със законна мораторна лихва върху главницата, считано от датата на депозиране на заявлението за издаване на заповед за изпълнение – 21.05.2021 г., до окончателното изплащане на задължението.

Против заповедта за изпълнение са депозирани възражения от двамата длъжници – в срок, поради което и съдът на основание чл. 415, ал. 1, т. я ГПК е дал указания на заявителя да предяви установителен иск за вземането, предмет на издадената заповед за изпълнение, като представи доказателства за изпълнение на указанията на съда в срок.

Искът е предявен в законоустановения за това едномесечен срок по чл. 415, ал. 4 ГПК, поради което отговоря на специалните изисквания за неговата допустимост.

От Договор за кредит за текущо потребление от *** г., сключен между „Банка ДСК“ ЕАД и И. Г. Г., се установява, че между страните е породено правоотношение по договор за кредит, по силата на което кредитодателят се е задължил да предостави на кредитополучателя сумата от 20 000 лв., която се усвоява чрез разплащателна сметка на кредитополучателя. Установено е, че кредитът следва да бъде погасен за срок от 120 месеца с падежна дата на всяка месечна вноска на 15-то число на месеца. В клаузата на чл. 8 от Договора е установено, че кредитът се олихвява с променлив лихвен процент в размер на 8, 50 % годишно или 0, 02 % на ден, формиран от стойността на референтния лихвен процент, представляващ индикатор „Среден лихвен процент по салда по срочни депозити в лева на домакинства, със срок над 1 ден до 2 години“, който при отрицателна стойност се приема за нула, плюс фиксирана преференциална надбавка от 8, 320 % при изпълнение на условията по програма „ДСК Партньори Плюс“, описани в Приложение № 2. Установено е, че при нарушаване на условията длъжникът губи право изцяло или частично да ползва преференции и приложимият лихвен процент се увеличава чрез увеличаване на надбавката. В договора е посочено, че максималният лихвен процент в резултат на неизпълнението е променливият лихвен процент, приложим по стандартни потребителски кредити в размер на референтния лихвен процент към съответната дата и фиксирана стандартна надбавка в размер на 15, 45 %. В чл. 8.1. от Договора е договорено, че лихвеният процент се променя с промяната на референтния лихвен процент при условията, установени в Общите условия към Договора. В договора е посочено, че годишният процент на разходите по кредита е от 10, 20 %.

Договорът е сключен при отнапред установени от кредитора Общи условия, които са подписани на всяка страница от кредитополучателя.

Към договора е представен погасителен план, в който е установено, че задължението подлежи на заплащане на 120 месечни погасителни вноски с падеж на първата вноска на 17.04.2019 г. и падеж на последната вноска на 17.04.2029 г.

С Допълнително споразумение от *** г. е установено, че към датата на

подписването му размерът на непогасеното задължение е от 19 791, 25 лв., от които главница от 19 011, 23 лв., редовна лихва от 772, 73 лв. и сумата от 7, 29 лв. за наказателна лихва, Установено е, че кредиторът се отказва от вземането си за наказателна лихва, като непогасеният размер на задължението от 19 645 лв. следва да бъде заплатен за срок от нови 120 месеца с падежна дата – 10-то число от месеца. В разпоредбата на чл. 4 от Допълнителното споразумение е установено, че кредитът се олихвява с променлив лихвен процент в размер на 8, 49 % годишно или 0, 03 % на ден, формиран от стойността на референтния лихвен процент, представляващ индикатор „Среден лихвен процент по салда по срочни депозити в лева на домакинства, със срок над 1 ден до 2 години“ 0, 150 %, който при отрицателна стойност се приема за нула, плюс фиксирана преференциална надбавка от 8, 34 % . Приложен е нов погасителен план, в който е установено, че падежът на последната вноска е на 26.05.2030 г.

Т.е. със сключеното на *** г. между страните по договора допълнително споразумение е установено, че по отношение на остатъка от дълга в размер на 19 645 лв. е договорен гратисен период за издължаване на главницата по кредита от 6 месеца и непогасената част от начислената лихва се капитализира към остатъка от главницата на кредита; уговорена е промяна на падежната дата за издължаване; посочено е, че към датата на сключване на споразумението лихвата по кредита, формирана при условията на договора за кредит, е 8, 49 %.

С договор за поръчителство от *** г. , сключен между „Банка ДСК“ ЕАД и М. Н. П. – в качеството ѝ на поръчител, последната е поела задължение да отговаря солидарно с кредитополучателя за заплащане на задълженията по Договор за кредит за текущо потребление от *** г., ведно с Допълнително споразумение към него от *** г.

От изслушаната в производството по делото и неоспорена от страните съдебно-счетоводна експертиза се установява, че сумата от 20 000 лв. е усвоена от кредитополучателя, като му е преведена по банков път по посочената в договора банкова сметка. Вещото лице е установило, че за периода от 15.05.2019 г. до 05.11.2020 г. длъжникът е погасил сумата от 2 703, 61 лв., с която е погасено задължение за главница от 988, 77 лв. , задължение за договорна лихва от 1 714, 60 лв. и санкционна лихва от 0, 24 лв. В

експертизата е посочено, че плащането на суми за погасяване на задълженията по договора е преустановено след последното плащане на 05.11.2020 г. Вещото лице е установило, че размерът на непогасената главница е в размер на сумата от 19 645 лв., на непогасената договорна лихва от 1 377, 93 лв. за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г., на непогасената санкционираща лихва за забава от 15, 71 лв. за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г. и на непогасеното обезщетение за забава от 16, 37 лв. за периода от 18.05.2021 г. до 20.05.2021 г. Експертизата е установила, че е налице начислена такса от 120 лв., която не е погасена от длъжника. Вещото лице е определило и размерът на падежиралите вноски за главница и лихва до датата на изготвяне на заключението. В отговор на поставените служебно от съда въпроси вещото лице е посочило, че отделните компоненти в методиката за определяне на лихвения процент са обективни величини и е налице достатъчно ясна и разбираема информация за методиката на изчисляване на съответната лихва, като в договора и в допълнителното споразумение е установена възможност за намаляване и съотв. за увеличаване на лихвения процент. Експертизата е посочила, че лихвения процент се променя с промяната на референтния лихвен процент при предпоставките, по реда и в сроковете, посочени в Общите условия. Уточнено е, че стойностите на индикатора „Среден лихвен процент по салда по срочни депозити в лева на домакинства, със срок над 1 ден до 2 години“ се публикуват на интернет страницата на БНБ, в секция „Лихвена статистика“, таблица „Лихвени проценти и обеми по салда по овърнайт – депозити, срочни депозити и депозити, договорени за ползване след предизвестие, на сектори Нефинансови организации и домакинства“, секция „Лихвена статистика“. Вещото лице е посочило, че не е налице едностранна промяна на лихвата извън договорените между страните условия и установената в договора за кредит промяна на лихвения процент при загуба на преференцията. Промяната на лихвения процент е обективизирана в табличен вид (Приложение № 1, колона 4), като вещото лице е посочило, че за процесния период не се установява да е налице едностранна промяна на лихвения процент с неговото увеличение. От таблицата, изготвена от вещото лице се установява, че за процесния период, за който се претендира възнаградителна лихва, а именно от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г., са прилагани следните лихвени проценти – за периода от 10.08.2020 г. до 10.01.2021 г. лихвен процент от 8, 47 %, а за

периода от 15.01.2021 г. до 17.05.2021 г. лихвен процент от 8, 45 %.

Съдът цени заключението на вещото лице като обективно и безпристрастно изготвено, поради което възприема фактическите (доказателствени) изводи, до които вещото лице е достигнало.

По отношение на породеното между страните obligatorно правоотношение следва да намерят приложение разпоредбите на Закона за потребителския кредит, доколкото заемното правоотношение, представлява такова по смисъла на чл. 9 ЗПК.

Съгласно чл. 22 ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 7 – т. 12 и т. 20, договорът за потребителски кредит е недействителен. Липсата на всяко едно от тези императивни изисквания води до настъпване на последиците по чл. 22 ЗПК - изначална недействителност на договора за потребителски заем, тъй като същите са изискуеми при самото му сключване.

Договорът за паричен кредит е сключен в писмена форма, на хартиен носител, по ясен и разбираем начин. Посочена е чистата стойност на кредита, годишният процент на разходите, годишния лихвен процент по кредита и начина на определеналянето му, общият размер на всички плащания по договора, условията за издължаване на кредита от потребителя, елементите на общата стойност на кредита, датите на плащане на погасителните вноски и размерът на дължимата погасителна вноска. Предвидено е правото на потребителя да погаси предсрочно кредита и правото на отказ от договора.

Договорът за кредит представлява двустранна сделка, която е възмездна, тъй като в този договор следва да е уговорен в момента на сключването му годишният процент на разходите (ГПР) по кредита – арг. чл. 11, т. 10 ЗПК, включващ общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит– арг. чл. 19, ал. 1 ЗПК. Следователно годишният процент на разходите изразява задълженията на потребителя в процентно отношение към размера на отпуснатия кредит, като в него се включва и уговорено заплащане на възнаградителна лихва за възмездно ползване на заетата сума от кредитополучателя, какъвто е настоящия случай.

Съдът не възприема възраженията на ответните страни, че при сключване на договора не е представена необходимата преддоговорна информация в полза на кредитополучателя, доколкото за установяване на това обстоятелство е приложена декларация, подписана от кредитополучателя

И. Г. Г., авторството на която не е оспорена в преклузивния за това срок по чл. 193 ГПК, поради което последната се ползва с формална доказателствена сила по смисъла на чл. 180 ГПК и следва да се приеме, че изявленията в декларацията, изхождат от лицето, сочено като техен автор. За пълнота на изложението следва да се посочи, че неизпълнение на задължението по чл. 5 ЗПК за представяне на преддоговорна информация под формата на Стандартен европейски формуляр не представлява основание за недействителност на договора.

По така изложените съображения съдът намира, че сключения между страните договор за кредит, изменен с допълнително споразумение, отговаря на формалните изисквания на ЗПК относно неговото съдържание, и в този смисъл между страните е възникнало валидно облигационно правоотношение.

От заключението на вещото лице се установява, че кредитът е усвоен от страна на кредитополучателя – длъжник, поради което за ответникът се е породило насрещното му задължение за връщане на заемната сума, ведно с възнаграждението за кредитора съобразно условията на договора.

От представения по делото договор за потребителски паричен кредит, в който е обективиран погасителен план се установява, че падежът на последната вноска по договора е на 17.04.2029 г., т.е. към настоящия момент не е настъпил.

Ищецът се позовава на обявена предсрочна изискуемост на задълженията по договора за кредит, поради допуснатата забава в плащанията, като твърди, че вземането е обявено за предсрочно изискуемо на 07.04.2021 г. чрез уведомление, връчено на кредитополучателя по реда на чл. 46, ал. 2 ГПК.

За да настъпи предсрочна изискуемост на кредита, е необходимо: 1. да са настъпили уговорените в договора за кредит обстоятелства за упражняване на потестативното право на банката – кредитор; 2. банката да заяви, че упражнява правото си да обяви кредита за предсрочно изискуем; 3. това волеизявление да достигне до кредитополучателя.

В разпоредбата на чл. 18.2. от Общите условия е установено, че при допуснатата забава в плащанията на главница или лихва над 90 дни целият непогасен остатък от главницата става предсрочно изискуем и се олихвява с договорния лихвен процент и с надбавка в размер на 10 процентни пункта. Установено е, че последиците на предсрочната изискуемост настъпват автоматично, а ако законът го изисква – след уведомление до клиента, изпратено до последния посочен от него адрес за кореспонденция.

В случая от заключението на вещото лице по допуснатата от съда съдебно-счетоводна експертиза се установява, че длъжникът е преустановил плащанията по кредита на 05.11.2020 г., поради което са настъпили условията по чл. 18.2. от Общите условия, като всички вноски с падеж след 05.11.2020 г. са просрочени. Т.е. налице са обективните предпоставки за обявяване на кредита за предсрочно изискуем.

Въпросът относно това кога настъпва падежът на цялото кредитно задължение при условията на предсрочна изискуемост е разрешен по задължителен за съдилищата начин с приемането на Тълкувателно решение № 4 от 18.06.2014 г. по тълк.д. № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС. При тълкуването, извършено в т. 18 от това решение, в която се приема, че предсрочната изискуемост има действие от момента на получаването от длъжника на волеизявлението на кредитора, че упражнява правото си да обяви кредита за предсрочно изискуем, независимо от наличието на постигната предварително уговорка, че предсрочната изискуемост на кредита настъпва при неплащане на една или определен брой вноски без уведомяване на длъжника, е съобразен смисълът, вложен в разпоредбата на чл. 60, ал. 2 от Закона за кредитните институции, където за възникване възможността да бъдат предприети от кредитора действия по реда на чл. 418 и сл. ГПК е поставено изискване кредитът да бъде „обявен“ за предсрочно изискуем.

Съдът намира, че волеизявлението на цесионера за обявяване на задължението за предсрочно изискуемо не е достигнало до длъжника. От приложеното по делото уведомление за обявяване на задължението за предсрочно изискуемо, изпратено от банката до кредитополучателя И. Г. Г. чрез *** ** А. А. е видно, че последното е получено на 07.04.2021 г. от Л. Г. – *** на адресата. Изявлението за получаване на уведомлението е записано върху самия документ, който е адресиран до адреса на длъжника, вписан в договора за кредит. По делото не е представена изготвена от съдебния изпълнител разписка за връчване, както и други документи, съставени във връзка с връчване на уведомлението.

С определеналението за насрочване на делото съдът е разпределил надлежно доказателствената тежест между страните като е указал на ищеца, че следва да докаже, че вземането е обявено за предсрочно изискуемо и че длъжникът е уведомен за това. Връчването е формален акт, като от представеното по делото уведомление не се установява да е налице редовно от външна страна връчване по реда на чл. 46, ал. 2 ГПК чрез друго лице от домашните, което живее на адреса на длъжника

Ответникът – кредитополучател не оспорва, че уведомлението е получено от неговата ****, посочена с две имена – Л. Г., като от приложеното по делото удостоверение за родствени връзки се установява, че *** на ответника е регистрирана на неговия адрес. В отбелязването върху уведомлението не е посочено обаче, че **лицето приело последното е поело задължение да предаде съобщението до адресата**. Т.е. връчването не е редовно от външна страна, като не е спазено изискването по чл. 46, ал. 2 ГПК.

От приложеното по делото уведомление не може да се установи, че последното е връчено на адреса на длъжника, тъй като връчването не е оформено с разписка, а получаването е удостоверено с подпис върху самия документ. Нещо повече – в случая ответникът е възразил, че уведомлението му е предадено от лицето, което го е получило. В този смисъл в практиката на Върховния касационен съд – така *Решение № 60259 от 16.12.2021 г. по гр. д. № 687/2021 г., Г. К., III г. о. на ВКС*, се застъпва становището, че за да е налице редовно връчване следва да са установени предпоставките по чл. 46 ГПК.

Следователно по гореизложените вече съображения за нередовност на процедурата по чл. 46, ал. 1 и ал. 2 ГПК следва да се приеме, че предсрочната изискуемост не е надлежно обявена на длъжника преди датата на депозиране на заявлението за издаване на заповед за изпълнение.

Правното основание, на което се претендира изпълнение, както на вноските с настъпил падеж, така и на останалата част от главницата поради настъпила предсрочна изискуемост на кредита, е сключеният договор за кредит. Изискуемостта е възможността на кредитора да иска изпълнение на задължението. Изискуемостта означава, че кредиторът може да отправи искане до длъжника за плащане на дължимите по договора за кредит суми, но и да поиска от съда защита на своето право, като предяви осъдителен иск по реда на общия исков процес или подаде заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК или чл. 417 ГПК и съответно предяви установителен иск по чл. 415, ал. 3 във връзка с ал. 1, т. 1 и 2 или осъдителен иск по чл. 415, ал. 3 във вр. с ал. 1, т. 3 ГПК. При предявен иск с твърдение в исковата молба за настъпила предсрочна изискуемост на кредита, но действително обявена предсрочна изискуемост в хода на исковото производство, този факт следва да бъде взет предвид на основание чл. 235, ал. 3 ГПК.

Следва да се приеме, че вземането е обявено за предсрочно изискуемост с получаване на препис от исковата молба, ведно с приложенията от ответните страни, към които приложения е представено уведомление за обявяване на вземането за предсрочно изискуемо. Обявяването на кредита за предсрочно изискуем в исковото производство представлява факт от значение за спорното право, който трябва да бъде съобразен от съда на основание чл. 235, ал. 3 ГПК в рамките на претендираните суми. Съгласно разпоредбата на чл. 422, ал. 1 ГПК искът за съществуване на вземането се смята предявен от момента на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение, но посоченият в чл. 422, ал. 1 ГПК момент не следва да се тълкува в смисъл, че съществуването на материалното право се установява само към този минал момент, без да се съобразяват фактите от значение за съществуването му към

момента на формиране на силата на пресъдено нещо - приключване на съдебното дирене в съответната инстанция, след което решението е влязло в сила. Изложеното е относимо, както към осъдителния, така и към установителния иск.

В този смисъл е практиката на Върховния касационен съд, постановена след приемане на Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС – така *Решение № 60162 от 26.01.2022 г. по т. д. № 2482/2018 г., Т. К., II т. о. на ВКС, Решение № 60009/02.06.2021 г. по т. дело № 2891/2019 г. на ВКС, ТК, II т. о. и Решение № 10/25.02.2020 г. по т. дело № 16/2019 г. на ВКС, ТК, II т. о.*

С *Решение № 10/25.02.2020 г. по т. дело № 16/2019 г. на ВКС, ТК, II т. о.*, е прието следното разрешение: „Съдът, разглеждащ установителния или осъдителния иск по реда на чл. 415, ал. 1 и чл. 422, ал. 1 ГПК, не е обвързан от фактическото положение към датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по **чл. 417 ГПК**, тъй като моментът, към който се установява съществуването на вземането, е моментът на приключване на съдебното дирене в исковия процес. За да бъде издадена заповед за изпълнение въз основа на документ по чл. 417 ГПК, когато в заявлението за издаване на заповедта за изпълнение се претендират суми въз основа на твърдяна предсрочна изискуемост на кредита, е необходимо кредиторът да е упражнил правото си да направи кредита предсрочно изискуем преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение, като кредиторът трябва да е уведомил длъжника за обявяване на предсрочната изискуемост на кредита. Ако в исковото производство по реда на чл. 415, ал. 1 и чл. 422, ал. 1 ГПК, без значение дали предявеният иск е установителен или осъдителен, бъде установено, че потестативното право на кредитора да направи кредита предсрочно изискуем не е надлежно упражнено преди подаване на заявлението, но упражняването на това право се осъществи в исковото производство, **не може да се отрече** настъпването на изискуемостта на вземането.“.

Предсрочната изискуемост на всички вземания по процесния договор за банков кредит следва да се приеме за настъпила с получаването от кредитополучателя на волеизявлението на банката-кредитор с получаване на препис от исквата молба, ведно с приложенията или на 02.01.2022 г. (л. 62 по

делото). От значение е уведомяването на кредитополучателя, а не на поръчителя. В този смисъл е *Решение № 77 от 07.07.2022 г. по т. д. № 1973/2020 г., Т. К., I т. о. на ВКС и Решение № 60162 от 26.01.2022 г. по т. д. № 2482/2018 г., Т. К., II т. о. на ВКС*. Следва да се посочи, че поръчителят е получил исквата молба, ведно с приложенията на същата дата, поради което последният е надлежно уведомен за предсрочната изискуемост на вземането.

Следователно задължението по договора за кредит е обявено за предсрочно изискуемо на 02.01.2022 г., като до този момент следва да се присъдят вноските с настъпил падеж и остатъка от задължението, поради надлежно обявената предсрочна изискуемост на задължението в хода на производството по делото.

Заклучението на вещото лице по допуснатата от съда и приета без възражения на страните съдебно-счетоводна експертиза е установила, че непогасеният остатък от задължението за главница е в размер на сумата от 19 645 лв.

С Допълнително споразумение от *** г. е установено, че към датата на подписването му размерът на непогасеното задължение е от 19 791, 25 лв., от които главница от 19 011, 23 лв., редовна лихва от 772, 73 лв. и сумата от 7, 29 лв. за наказателна лихва,

Т.е. със сключеното на *** г. между страните по договора допълнително споразумение е установено, че непогасената част от начислената лихва се **капитализира** към остатъка от главницата на кредита, като е уговорена промяна на падежната дата за издължаване и е установено, че към датата на сключване на споразумението лихвата по кредита, формирана при условията на договора за кредит, е 8, 49 %.

Съдът намира, че по този начин с допълнителното споразумение е уговорена лихва върху лихва /анатоцизъм/ в противоречие със закона – чл. 10, изр. 3 ЗЗД.

Клаузите, предвиждащи включване на просрочените задължения за лихва към главницата, респ. даващи възможност върху тях да бъдат начислявани лихви, са нищожни като противоречащи на закона – арг. чл. 26, ал. 1 вр. чл. 10, изр. 3 ЗЗД. В този смисъл константна е практиката на Върховния касационен съд – така *Решение № 66 от 29.07.2019 г. по т. д. № 1504/2018 г., II т. о., Решение № 30 от 20.05.2020 г. по т. д. № 739/2019 г., I*

т. о. и Решение № 60118 от 15.10.2021 г. на ВКС по т. д. № 2848/2019 г., I т. о., ТК, в която се приема, че уговорката в допълнителните споразумения към договор за кредит за прибавяне към размера на редовната главница на просрочени задължения за лихва, представлява анатоцизъм по смисъла на чл. 10, изр. 3 ЗЗД, който е допустим само между търговци съгласно чл. 294, ал. 1 ТЗ. Преструктурирането на дълга на основание чл. 13 от Наредба № 9 от 03.04.2008 г. за оценка и класификация на рисковете експозиции на банките и установяване на специфични провизии за кредитен риск (отм.), не представлява предвидена в наредба на БНБ възможност за олихвяване на изтекли лихви по чл. 10, изр. 3 ЗЗД.

Обстоятелството, че към момента на сключване на процесните споразумения не е налице подзаконов нормативен акт на БНБ (Наредба), която да предвижда възможност за олихвяване на изтекли лихви, означава, че уговорената в споразуменията договорна клауза, създаваща такава възможност е нищожна на основание чл. 26, ал. 4 във вр. с чл. 10, ал. 3 ЗЗД.

В този смисъл клаузите от допълнителното споразумение, с която е установено, че размерът на главницата е от 19 645 лв., като към просрочената главница от 19 011, 23 лв. е добавено задължение за възнаградителна лихва от 772, 73 лв., е недействителна и не поражда права и задължения за страните.

Нищожността на клаузите на допълнителното споразумение за капитализиране на просрочените лихви имат за последица недействителност и на установителната част от споразумението относно размера на дължимите суми, както и на новия погасителен план в частта на дължимите суми.

Следователно при определяне на размера на задължението следва да се вземе предвид първоначалния договор за банков кредит и погасителен план (без капитализация на лихви).

В този смисъл непогасеният остатък от задължението по договора за кредит, което е надлежно обявено за предсрочно изискуемо в хода на процеса е в размер на сумата от 19 011, 23 лв. – съгласно посочения в допълнителното споразумение размер на непогасения остатък от главницата към датата на сключването му съобразно погасителния план към договора за кредит.

С договор за поръчителство от *** г., сключен между „Банка ДСК“ ЕАД и М. Н. П. – в качеството ѝ на поръчител, последната е поела задължение да отговаря солидарно с кредитополучателя за заплащане на

задълженията по Договор за кредит за текущо потребление от *** г., ведно с Допълнително споразумение към него от *** г., които са в размер на сумата от 19 645 лв. за главница, ведно с уговорена възнаградителна лихва.

По силата на така сключения договор ответната страна е поела задължение да обезпечи задълженията на кредитополучателя в качеството ѝ на поръчител, в който смисъл и на основание чл. 141 ЗЗД последната отговаря солидарно за задълженията на кредитополучателя по договора за кредит. Обстоятелството, че съдът не следва да вземе предвид преизчисленията на дълга и установената възнаградителна лихва в Допълнителното споразумение от *** г. не води до отпадане на отговорността на поръчителя, доколкото с договора за поръчителство изрично е посочено, че се обезпечава задължението на кредитополучателя по договора за кредит от *** г., независимо, че задължението за главница и възнаградителна лихва са с размери съгласно сключения допълнително споразумение.

В срока за отговор на исковата молба ответната страна М. Н. П. е релевирала възражение за погасяване на задължението ѝ в качеството ѝ на поръчител на основание чл. 147 ЗЗД.

Няма спор в теорията и съдебната практика, че отговорността на поръчителя отпада, ако кредиторът в шестмесечен срок от падежа на главното вземане не предяви иск срещу главния длъжник, като срокът по чл. 147, ал. 1 ЗЗД е преклузивен и с изтичането му се прекратява поръчителството по право.

Със задължителните за съдилищата разяснения, дадени с *Тълкувателно решение № 5 от 21.01.2022 г. по т.д. № 5/2019 г. на ОСГТК на ВКС* се приема, че при уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различен падеж, шестмесечният срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД започва да тече от настъпване на изискуемостта на целия дълг, включително и в хипотезата на предсрочна изискуемост.

С оглед установеното в цитираното тълкувателно решение следва да се приеме, че при уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различен падеж, шестмесечният срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД започва да тече от настъпване на изискуемостта на целия дълг, включително и в хипотезата на предсрочна изискуемост. В настоящата хипотеза предсрочната изискуемост на всички задължения по договора за

кредит е настъпила едва в хода на настоящото производство, поради което не може да се приложи разпоредбата на чл. 147 ЗЗД.

С оглед гореизложеното, настоящият съдебен състав намира, че отговорността на ответната страна М. Н. П. в качеството ѝ на поръчител за плащане на процесните суми не е погасена поради изтичане на срока по чл. 147, ал. 1 ЗЗД.

Предвид изложените съображения исковата претенция за главница следва да се уважи до размер на сумата от 19 011, 23 лв. – дължим размер на непогасената главница по Договора за кредит от 17.04.2019 г., като се отхвърли за разликата до пълния ѝ предявен размер от 19 645 лв.

Ищецът претендира присъждане на възнаградителна лихва в размер на сумата от **1 377, 93 лв.** за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г.

Ответните страни са релевирали възражение за нищожност на клаузите, установяващи размера на лихвения процент и възможността за неговата промяна, поради тяхната неравноправност по смисъла на чл. 143, т. 3, т. 9, т. 10, т. 12, т. 13 и т. 18 от ЗЗП.

Константна е практиката на Върховния касационен съд, в която се приема, че уговорките, които определеналят основния предмет на договора и не са индивидуално договорени, не могат да бъдат преценени като неравноправни, ако са ясни и разбираеми - чл. 145, ал. 2 от ЗЗП. Клаузата за възнаграждението на кредитодателя е съществен елемент на договора за кредит и изискването на яснота и разбираемост се счита за изпълнено, не само ако цената е посочена ясно от граматическа гледна точка, но и ако от съдържанието ѝ може точно да бъде разбран обхватът на поетото задължение и средният потребител, относително осведомен и в разумна степен наблюдателен и съобразителен, да разбере икономическите последици от сключването на договора. В този смисъл са постановените *Решение № 384/29.03.2016 г. по т.д. № 2520/2016 г. на ВКС, II т.о., Решение № 205/07.11.2016 г. по т.д. № 154/2016 г. на ВКС, ТК, I т.о., Решение № 144/08.11.2017 г. по т.д. № 2155/2016 г. на ВКС, ТК, II т.о., Решение № 87/06.11.2019 г. по т.д. № 848/2017 г. на ВКС, ТК, I т.о.*

Не са налице основанията по чл. 143 ЗЗП за установяване неравноправност на клаузата на чл. 8 от Договора и чл. 7.1. от Общите условия. Съгласно чл. 143 ЗЗП неравноправна клауза в договор, сключен с

потребител, е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между права та и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, при определеналени хипотези, регламентирани в цитираната правна норма.

Посочените клаузи се отнасят до определеналянето на лихвения процент и възможността на банката едностранно да променя общите условия след предварително уведомяване на кредитополучателя в писмена форма. По делото е установено от назначената съдебно-счетоводна експертиза, че банката не е променяла лихвеният процент чрез неговото увеличаване, размерът на лихвата и на вноската, уговорени с договора за кредит и погасителния план към него, поради което не е налице увреждане на ответника и не е създадено съществено неравновесие между правата на търговеца и потребителя. По тези съображения доводите за неправомерност на посочените клаузи по смисъла на чл. 143 ЗЗП са ирелевантни за изхода на спора.

С оглед гореизложените правни съображения при определеналяне на размера на дължимата възнаградителна лихва следва да намери приложение погасителния план към първоначалния договор за кредит.

Съгласно задължителните за съдилищата разяснения, дадени с Тълкувателно решение № 3/27.03.2019 г. по тълк.д. № 3/2017 г. на ОСГТК на ВКС размерът на вземането при предсрочна изискуемост по договор за заем/кредит следва да се определенали в размер само на непогасения остатък от предоставената по договора парична сума (главницата) и законната лихва от датата на настъпване на предсрочната изискуемост до датата на плащането. За периода до настъпване на предсрочна изискуемост размерът на вземането се определенал по действалия до този момент погасителен план, съответно според клаузите на договора преди изменението му. В случая се претендира възнаградителна лихва за период преди датата на установената от съда дата на настъпване на предсрочната изискуемост.

Незаплатената възнаградителна лихва за посочения период следва да се определенали служебно от съда съобразно **падежите и размерите** на непогасените вноски за възнаградителна лихва по погасителния план към първоначалния договор за кредит. Следва да се съобразят непогасените вноски за възнаградителна лихва с падежни дати от 15.08.2020 г. до

15.05.2021 г., които са в размер на сумата от 1 258, 79 лв., до който размер и период исковата претенция за възнаградителна лихва е основателна, като за разликата над тази сума до пълния предявен размер от 1 377, 93 лв. и за периода от 10.08.2020 г. до 14.08.2020 г. и за периода от 16.05.2021 г. до 17.05.2021 г.

Обстоятелството, че възникналото от процесния договор за потребителски заем парично задължение е изпълнено, подлежи на пълно и главно доказване от ответника по правилата на чл. 154, ал. 1 ГПК, в който смисъл съдът е разпределил надлежно доказателствената тежест с доклада по делото. Този правен извод се извежда от правната норма, регламентирана в чл. 77 ЗЗД, която предписва, че при изпълнението длъжникът може да поиска от кредитора разписка, за да се снабди с писмено доказателство, установяващо точното и добросъвестно изпълнение на своето правно задължение. В производството по делото ответникът не установи този правнорелевантен факт.

По така изложените съображения предявените иски за установяване на вземанията на ищеца главница и възнаградителна лихва, следва да бъдат уважени до установените от съда размери.

В производството по делото ищецът претендира заплащане на сумата от **120 лв.** – такси за изискуем кредит.

Съдът намира, че клаузата на т. 8 от Раздел III от ОУ към договора, установяваща, че длъжникът дължи заплащане на всички разходи по принудително събиране на вземането, на основание на която са начислени разноси при изискуем кредит, е нищожна и не поражда права и задължения за страните. Доколкото договорът за потребителски кредит е сключен при действието на Закона за потребителския кредит, нормите му следва да бъдат съобразени служебно от съда и по специално императивното правило, установено в разпоредбата на чл. 33, ал. 1 и ал. 2 ЗПК. Цитираната норма в ал. 1 предвижда, че при забава на потребителя, кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. Според ал. 2 на чл. 33 ЗПК, когато потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва. Съдът намира, че с въведената с договора клауза за начисляване разходи при изискуем кредит, по същество се цели заобикаляне на ограничението на чл. 33 от ЗПК и въвеждане на допълнителни плащания, чиято дължимост *de facto* е изцяло свързана с хипотеза на забава на длъжника. Тази клауза е установена и в противоречие на разпоредбата на чл. 10 а, ал. 2 ЗПК, съгласно която кредиторът не може да изисква заплащането на такси и комисионни за

действия, свързани с усвояване и управление на кредита. Разходите, свързани с изпълнение на поетото договорно задължение, представляват разходи по управление на договора.

Предвид така изложените съображения тази клауза не поражда права и задължения за страните, респективно в частта, с която са претендирани произтичащите от нея вземания за сумата от 120 лв., представляваща разходи при изискуем кредитисквата молба следва да се отхвърли.

Ищецът претендира заплащане на сумата от **15, 71 лв.**, представляваща обезщетение за забава, начислено за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г. и на сумата от **16, 37 лв.**, представляваща обезщетение за забава, начислено за периода от 18.05.2021 г. до 20.05.2021 г.

От заключението на вещото лице се установява, че сумата от 15, 71 лв. представлява начислена санкционираща лихва за забава, а сумата от 16, 37 лв. – обезщетение за забава в размер на законната лихва.

В клаузата на чл. 18.1. от Общите условия към договора е установено, че при допусната забава в плащанията на месечна вноска от деня, следващ падежната дата определена. в договора, частта от вноската представляваща главница, се олихвява с договорния лихвен процент и с надбавка за забава от 10 процентни пункта. По този начин е определена. сумата от 15, 71 лв., претендирана като обезщетение за забава, начислено за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г.

Следователно вземането за обезщетение за неточно изпълнение на задълженията по договора за кредит в темпорално отношение не е в размер на законната лихва по смисъла на чл. 86, ал. 1 ЗЗД, а представлява неустойка за неточно изпълнение по чл. 92 ГПК, в който смисъл следва да се определени правната квалификация на претендираното вземане, неточно определена. с доклада по делото по реда на чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

Съдът намира, че клаузата на чл. 18.1. от Общите условия на договора, установяваща задължение за заплащане на наказателна лихва, формирана от стойността на договорната възнаградителна лихва плюс наказателна надбавка от 10 пункта, е нищожна и не поражда права и задължения за страните. Доколкото договорът за кредит е сключен при действието на Закона за потребителския кредит, нормите му следва да бъдат съобразени служебно от съда и по специално императивното правило, установено в разпоредбата на чл. 33, ал. 1 и ал. 2 ЗПК. Цитираната норма в ал. 1 предвижда, че при забава на потребителя, кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. Според ал. 2 на чл. 33 ЗПК, когато потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва. Съдът намира, че тази клауза е

установена в нарушение на ограничението, установено в разпоредбата на чл. 33, ал. 2 ЗПК.

В случая с клаузата на чл. 18.1. от Общите условия на договора, е установена наказателна лихва, която по своята правна природа представлява неустойка за неточно изпълнение на задължението на кредитополучателя да върне в срок съобразно установения погасителен план предоставения за временно възмездно ползване финансов ресурс, поради което в случая следва да бъдат съобразени и задължителните за съдилищата разяснения, дадени с т. 3 от Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010 г. по тълк. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, съгласно което неустойката следва да се приеме за нищожна, ако единствената цел, за която е уговорена, излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Като съобрази цитираната задължителна съдебна практика, съдът намира, че посочената клауза противоречи на добрите нрави. Това е така, тъй като размерът на последната се формира от размера на годишния лихвен процент, към който се добавя надбавка от 10 пункта, като така установения размер на неустойката се начислява за всеки ден забава върху всяка просрочена вноска, което води до несъответствие на така установеното обезщетение с добросъвестността, тъй като последното излиза извън присъщите за всяка неустоечна клауза обезщетителна и санкционна функции.

Поради така изложените съображения тази клауза не поражда права и задължения за страните, респективно в частта, с която са претендирани произтичащите от нея вземания, предявеният иск следва да се отхвърли за сумата от 15, 71 лв., наказателна лихва за забава, начислено за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г..

Тъй като длъжникът не е изпълнил точно в темпорално отношение задължението си за заплащане на главницата на месечни вноски с установен в договора падеж за погасяване, ответникът следва да заплати и обезщетение за забава в размер на законната лихва.

Със задължителните за съдилищата разяснения, дадени с т. 2 от Тълкувателно решение № 3/27.03.2019 г. по тъл.д. № 3/2017 г. на ОСГТК на ВКС, е прието, че размерът на вземането при предсрочна изискуемост по договор за заем/кредит следва да се определени в размер само на непогасения остатък от предоставената по договора парична сума (главницата) и законната лихва от датата на настъпване на предсрочната изискуемост до датата на плащането.

Следователно в случая законна лихва върху предсрочно изискуемата главница следва да се присъди от датата на настъпване на предсрочната изискуемост – 02.01.2022 г., поради което предявеният иск за присъждане на

обезщетение за забава за сумата от сумата от 16, 37 лв. за периода от 18.05.2021 г. до 20.05.2021 г. следва да се отхвърли, като следва да се отхвърли и претенцията за присъждане на законна лихва за забава, считано от датата на депозиране на заявлението за издаване на заповедта за изпълнение – 21.05.2021 г. до 01.01.2022 г.

С оглед изхода на правния спор в полза на ищеца, съобразно уважената част от иска, и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК следва да бъдат присъдени пропорционално сторените, както в настоящото съдебно производство разноски, така и тези в заповедното производство по ч. гр. д. № 8464/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IV граждански състав – арг. т. 12 от Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС, в което се приема, че с решението по установителния иск съдът се произнася по дължимостта на разноските за заповедното производство – относно размера им, както и разпределя отговорността за заплащането на тези разноски съобразно с отхвърлената и уважената част от иска.

В заповедното производство ищецът е доказал сторени разноски в размер на 473, 50 лв., като следва да му се присъдят по съразмерност **453, 26 лв.**

В исковото производство ищецът е доказал заплащането на държавна такса в размер от 423, 50 лв. и депозит за вещо лице в размер на 300 лв. На основание чл. 78, ал. 8 ГПК претендира юрисконсутско възнаграждение от 540 лв. Съдът при съобразяване на действителната фактическа и правна сложност на делото размерът на юрисконсултското възнаграждение, определен на основание чл. 78, ал. 8 ГПК във вр. с чл. 37 ЗПП и чл. 25, ал. 1 от Наредба за заплащането на правната помощ следва да бъде определена. за сумата от 200 лв. Следователно общият размер на сторените от ищеца разноски в исковото производство е 923, 50 лв., от които с оглед уважената част от предявените иски следва да бъде присъдена сумата от **884, 03 лв.**

По отношение на разноските, сторени от ответната страна И. Г. Г.:

В заповедното производство ответникът е представляван безплатно на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв. от адв. И. Г. Г., за което е представен договор за правна защита и съдействие.

Съдът намира, че за разноските, сторени от длъжника в заповедното

производство по депозиране на възражение против заповедта за изпълнение следва да намери приложение разпоредбата на чл. 6, ал. 1, т. 2 и 3 от Наредбата, а не тази на чл. 7, ал. 7 във вр. с ал. 2 от Наредбата. Това е така, тъй като целта на регламентираното в действащия ГПК заповедно производство не е да установи съществуването на вземането, а само дали то е спорно. Същевременно заповедното производство е изключително формализирано - то се развива изцяло в писмена форма, като се използват стандартни, предварително установени типови образци за волеизявленията на съда и страните - всичко това осигурява достъпност и позволява бързо произнасяне по исканията, респ. чрез създаването на образец на възражението длъжникът е облекчен в реализацията на правото му оспорване. Законът не изисква обосноваване на заявлението, като при депозиране на такова в срок, съдът в разпоредително заседание дава указания за предявяване на иск в производството по чл. 422 ГПК. В случая длъжникът е депозирал възражение, в което е налично единствено отбелязване, че задължението се оспорва като недължимо. Попълването и подаването на възражение по чл. 414 ГПК е вид адвокатска дейност, но макар за нея да се изисква учредяване на представителна власт, тя не представлява процесуално представителство по смисъла на чл. 7, ал. 2 от Наредбата, поради което и на основание § 1 от Наредбата следва да се приложи разпоредбата на чл. 6, ал. 1, т. 2 от Наредбата, съгласно която в тези случаи минималният размер на адвокатското възнаграждение е в размер от 200 лв. В този смисъл съдът съобрази практиката на Върховния касационен съд, постановена с *определеналение № 377/24.07.2017 г. по ч.т.д. № 601/2017 г., ТК, I т.о. на ВКС*, с което макар да не е разрешен по същество този правен въпрос, не е допуснато до касационно обжалвано определеналение на въззивния съд, достигнало до същия правен извод. По така изложените съображения в полза на процесуалния представител, осъществил безплатна адвокатска защита в полза на длъжника—адв. Е. И., следва да бъде определеналено възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв. във вр. с чл. 6, ал. 1, т. 2 от Наредбата в размер от 200 лв., като с оглед изхода на правния спор се присъди сумата от 8, 55 лв.

В исковото производство ответникът И. Г. Г. е сторил разносики за заплащане на депозит за съдебно-счетоводна експертиза в размер на сумата от 100 лв., от която с оглед изхода на правния спор следва да се присъди сумата от 4, 27 лв.

С депозирания по делото списък на сторените разноси се претендира присъждане на адвокатско възнаграждение в исковото производство в полза на адв. Е. И. на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв. за осъществено безплатно процесуално представителство в хода на производството, за което е представен договор за правна защита и съдействие. Съдът определил адвокатското възнаграждение в размер на сумата от 400 лв на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв. във вр. с чл. 7, ал. 1, т. 3 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, в редакцията ѝ действаща към момента на определянето на възнаграждението от съда – ДВ, бр. 88 от 04.11.2022 г., тъй като при сключване на договора последното не е определено с оглед приложение на разпоредбата на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв. Възнаграждението следва да бъде определено с оглед материалния интерес на правния спор в размер на сумата от 2 305, 75 лв., от която с оглед отхвърлената част от предявените искове следва да се присъди сумата от 98, 54 лв.

По отношение на разноските, сторени от ответната страна М. Н. П.:

В заповедното производство ответната страна е представлявана безплатно на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв. от адв. Т. И. за което е представен договор за правна защита и съдействие.

Съдът намира, че за разноските, сторени от длъжника в заповедното производство по депозиране на възражение против заповедта за изпълнение следва да намери приложение разпоредбата на чл. 6, ал. 1, т. 2 и 3 от Наредбата, а не тази на чл. 7, ал. 7 във вр. с ал. 2 от Наредбата. Това е така, тъй като целта на регламентираното в действащия ГПК заповедно производство не е да установи съществуването на вземането, а само дали то е спорно. Същевременно заповедното производство е изключително формализирано - то се развива изцяло в писмена форма, като се използват стандартни, предварително установени типови образци за волеизявленията на съда и страните - всичко това осигурява достъпност и позволява бързо произнасяне по исканията, респ. чрез създаването на образец на възражението длъжникът е облекчен в реализацията на правото му оспорване. Законът не изисква обосноваване на заявлението, като при депозиране на такова в срок, съдът в разпоредително заседание дава указания за предявяване на иск в производството по чл. 422 ГПК. В случая длъжникът е депозирал възражение, в което е налично единствено отбелязване, че задължението се оспорва като недължимо, като е направено искане за присъждане на разноси в

производството за заплатено адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв. в полза на процесуалния представител на длъжника. Попълването и подаването на възражение по чл. 414 ГПК е вид адвокатска дейност, но макар за нея да се изисква учредяване на представителна власт, тя не представлява процесуално представителство по смисъла на чл. 7, ал. 2 от Наредбата, поради което и на основание § 1 от Наредбата следва да се приложи разпоредбата на чл. 6, ал. 1, т. 2 от Наредбата, съгласно която в тези случаи минималният размер на адвокатското възнаграждение е в размер от 200 лв. В този смисъл съдът съобрази практиката на Върховния касационен съд, постановена с *определеналение № 377/24.07.2017 г. по ч.т.д. № 601/2017 г., ТК, I т.о. на ВКС*, с което макар да не е разрешен по същество този правен въпрос, не е допуснато до касационно обжалвано *определеналение* на въззивния съд, достигнало до същия правен извод. По така изложените съображения в полза на процесуалния представител, осъществил безплатна адвокатска защита в полза на длъжника— адв. Т. И., следва да бъде *определеналено* възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв. във вр. с чл. 6, ал. 1, т. 2 от Наредбата в размер от 200 лв., като с оглед изхода на правния спор се присъди сумата от 8, 55 лв.

В исковото производство ответната страна М. Н. П. е сторила разноси за заплащане на депозит за съдебно-счетоводна експертиза в размер на сумата от 100 лв., от която с оглед изхода на правния спор следва да се присъди сумата от 4, 27 лв.

С депозирания по делото списък на сторените разноси се претендира присъждане на адвокатско възнаграждение в исковото производство в полза на адв. Т. И. на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв. за осъществено безплатно процесуално представителство в хода на производството. По делото е представено пълномощно в полза на адв. И., като не е приложен договор за правна защита и съдействие, в който да е установено, че защитата се поема по реда на чл. 38 ЗАдв., но изявление в този смисъл е налично в изложението към списъка за сторените разноси, поради което последното подлежи на присъждане в настоящото производство. В този смисъл е константната практика на Върховния касационен съд, обективирана в *определеналение № 60488 от 22.12.2021 г. на ВКС по ч. т. д. № 2391/2021 г., II т. о., ТК, определеналение № 515/02.10.2015 г. по ч. т. д. № 2340/2015 г. на ВКС, I т. о., и определеналение № 213/31.05.2021 г. по ч. т. д. № 997/2021 г., ВКС, I т. о. и определеналение № 201 от 30.05.2022 г. на ВКС по ч. гр. д. № 532/2022 г., III г. о., ГК*. В посочените *определеналения* се приема, че липсата на писмен договор не е пречка да бъде доказано в процеса постигнатото съгласие, че

учредената с пълномощно в полза на адвоката на страната представителна власт за адвокатска защита ще бъде предоставена безплатно. Прието е, че изявлението за наличие на конкретното основание за оказване на безплатна помощ по чл. 38, ал. 1 ЗА обвързва съда и той не дължи проверка за съществуването на конкретната хипотеза, като достатъчно за уважаване на искането по чл. 38, ал. 2 ЗА е правната помощ по делото да е осъществена без данни за договорен в тежест на доверителя размер на възнаграждението по чл. 36, ал. 2 ЗА, заявление, че предоставянето на правната помощ е безвъзмездно и липса на данни, които да го опровергават, отговорност на насрещната страна за разноси, съобразно правилата на чл. 78 ГПК. Дадено е разрешение, че отсъствието на материализиран в писмен вид договор с уговорено в него безплатно предоставяне на правна помощ не препятства упражняването на правото по чл. 38, ал. 2 ЗА, тъй като принципът на чл. 36, ал. 1 ЗА е, че адвокатът има право на възнаграждение за своя труд, а размерът му, за разлика от хипотезата на чл. 36, ал. 2 ЗА, се определя от съда по императивната разпоредба на чл. 38, ал. 2 ЗА в рамките на предвидения в Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Следователно в случая следва да се присъди адвокатско възнаграждение в полза на адв. Т. И.. Съдът определенали адвокатското възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 ЗА адв. във вр. с чл. 7, ал. 1, т. 3 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, в редакцията ѝ действаща към момента на определяне на възнаграждението от съда – ДВ, бр. 88 от 04.11.2022 г., тъй като при сключване на договора последното не е определено с оглед приложение на разпоредбата на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА адв. Възнаграждението следва да бъде определено с оглед материалния интерес на правния спор в размер на сумата от 2 305, 75 лв., от която с оглед отхвърлената част от предявените искове следва да се присъди сумата от 98, 54 лв.

Така мотивиран, Пловдивският районен съд

РЕШИ:

ПРИЕМА ЗА УСТАНОВЕНО по исковете с правно основание чл. 422, ал. 1, вр. чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1, 3ЗД, вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 3ЗД, вр. с чл. 86 3ЗД, че И. Г. Г., ЕГН *****, с адрес гр. П., ***, и М. Н. П., ЕГН *****, с адрес гр. П., ул. ***, **дължат солидарно** на „Банка ДСК” АД, ЕИК 121830616, със седалище и адрес на управление: град София, ул. „Московска” № 19, сумата от **19 011, 23 лв.** – представляваща предсрочно изискуема главница, считано от 02.01.2022 г., дължима по Договор за кредит за текущо потребление от *** г., обезпечен с Договор за поръчителство от

*** г.; сумата от **1 258, 79 лв.** – възнаградителна лихва за периода от 15.08.2020 г. до 15.05.2021 г., **ведно със законна лихва** върху главницата, считано от датата на настъпване на предсрочната изискуемост – **02.01.2022 г.** до окончателното ѝ изплащане, за които вземания е издадена Заповед № 4716/25.05.2021 г. за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК, издадена по ч. гр. д. № 8464/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IV брачен състав, като **ОТХВЪРЛЯ** исковите с правно основание чл. 422, ал. 1, вр. чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1, 33Д, вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 33Д и чл. 422, ал. 1, вр. чл. 415, ал. 1 ГПК вр. с чл. 86 33Д за разликата над уважения размер от 19 011, 23 лв. до пълния му предявен размер от 19 645 лв. – представляваща главница по Договор за кредит за текущо потребление от *** г., изменен с Допълнително споразумение от *** г., обезпечен с Договор за поръчителство от *** г.; за сумата над 1 258, 79 лв. до пълния му предявен размер от до пълния предявен размер от 1 377, 93 лв. – възнаградителна лихва, както и за периода от 10.08.2020 г. до 14.08.2020 г. и за периода от 16.05.2021 г. до 17.05.2021 г.; за сумата от 15, 71 лв., представляваща наказателна лихва за забава за периода от 10.08.2020 г. до 17.05.2021 г., сумата от 16, 37 лв., представляваща обезщетение за забава за периода от 18.05.2021 г. до 20.05.2021 г. и сумата от 120 лв. – такси за изискуем кредит, както и в частта по отношение на законната лихва, считано от датата на депозиране на заявлението за издаване на заповедта за изпълнение – 21.05.2021 г. до 01.01.2022 г.

ОСЪЖДА И. Г. Г., ЕГН *****, и М. Н. П., ЕГН *****, **да заплатят** на основание чл. 78, ал. 1 ГПК на „Банка ДСК” АД, ЕИК 121830616, сумата от **453, 26 лв.** – разноси в заповедното производство по ч. гр. д. № 8464/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IV брачен състав и сумата от **884, 03 лв.** – разноси в исковото производство по гр.д. № 16937/2021 г. на Районен съд - Пловдив, IX граждански състав.

ОСЪЖДА „Банка ДСК” АД, ЕИК 121830616, **да заплати** на основание чл. 78, ал. 3 33Д на И. Г. Г., ЕГН *****, сумата от **4, 27 лв.** – съдебно-деловодни разноси в производството по гр.д. № 16937/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IX граждански състав.

ОСЪЖДА „Банка ДСК” АД, ЕИК 121830616, **да заплати** на основание чл. 38, ал. 2 ЗАДв. във вр. с чл. 7, ал. 1, т. 3 и чл. 6, ал. 1, т. 2 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, на адв. Е. И., АК – Пловдив, с личен № *****, с адрес гр. П, ул. ***, сумата

от **8, 55 лв.** – адвокатско възнаграждение за осъществено процесуално представителство на длъжника И. Г. Г. по ч. гр. д. № 8464/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IV брачен състав, и сумата от **98, 54 лв.** – адвокатско възнаграждение за осъществено процесуално представителство на ответника И. Г. Г. по гр.д. № 16937/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IX граждански състав.

ОСЪЖДА „Банка ДСК” АД, ЕИК 121830616, да заплати на основание чл. 78, ал. 3 ЗЗД на М. Н. П., ЕГН *****, сумата от **4, 27 лв.** – съдебно-деловодни разноски в производството по гр.д. № 16937/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IX граждански състав.

ОСЪЖДА „Банка ДСК” АД, ЕИК 121830616, да **заплати** на основание чл. 38, ал. 2 ЗАДв. във вр. с чл. 7, ал. 1, т. 3 и чл. 6, ал. 1, т. 2 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, на адв. Т. И., АК – Пловдив, с личен № ***, с адрес гр. П, ул. ***, сумата от **8, 55 лв.** – адвокатско възнаграждение за осъществено процесуално представителство на длъжника М. Н. П. по ч. гр. д. № 8464/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IV брачен състав, и сумата от **98, 54 лв.** – адвокатско възнаграждение за осъществено процесуално представителство на ответната страна М. Н. П. по гр.д. № 16937/2021 г. по описа на Районен съд – Пловдив, IX граждански състав.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Окръжен съд - Пловдив в двуседмичен срок от връчването му на страните.

ПРЕПИС от настоящото решение да се връчи на страните.

Съдия при Районен съд – Пловдив: _____/п/_____